

שאלה: בפרשתנו "חיי שרה" מסופר "ויוסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה" (בראשית כה, א). זה מוזר מאד. הרי אברהם היה אז זקן מופלג. כי בגיל מאה הוליד את יצחק (בראשית כא, ה) ואחר כך, כמה שנים אחר כך, אירע מעשה העקידה, ורק אחר כך מתה שרה אמנו. ורק אחר כך לקח לעצמו אשה אחרת, והיא קטורה. לכאורה היו לו כבר צאצאים, והוא כבר גמר את תפקידו, ומה לו לחפש אשה נוספת?

תשובה: לפי הדרכת חז"ל אסור לכל אדם להיות רווק. ואפילו אם הוא כבר זקן, חייב הוא לשאת אשה (שו"ע אבן העזר סימן א סעיף ח). ואפילו אם כבר מכיר בעצמו שאין לו כח גופני להוליד עוד צאצאים, הוא חייב לשאת אשה (הגהת רמ"א שם ומסכים לזה הבית יוסף). כי אין הטעם כדי להרבות בנים ובנות, אלא יש לזה טעם רוחני ומוסרי. האדם צריך נותן ומשפיע. כשהוא לבד וגלמוד, הוא כולו פועל למען טובת עצמו. אוכל לבד, מתפרנס לבד, מנקה ביתו לצורך עצמו. אבל כשיש לו בת-זוג, כל פעולותיו נהפכות להיות למען הכלל, כי מספר "שתיים" הוא התחלת הכלל (מהר"ל). וספר הזוהר (פרשת ויקרא ז ע"א) החמיר בזה מאד. ועובדה היא כי כהן גדול נפסל מתפקידו ביום הכפורים, אם אין לו אשה. ואדמו"ר ר' יצחק מקומרנא (בספרו "נוצר חסד" על אבות פ"ג ד"ה הניעור בלילה) כתב כי מי שהוא רווק, אין תפילותיו עולות כהוגן "לא נהירין ולא בהירין".

הוראה זו שאפילו אלמן זקן חייב לשאת אשה, תקיפה גם על אשה אלמנה או זקנה, שחייבת היא להיות שוב נשואה (שם בשו"ע סוף הסימן).

ומכאן מוסר-השכל לכמה בודדים מהעדות השונות, שם הבנים והבנות של הנפטר או של הנפטרת, מקפידים מאד שהאב הנותר, או האם שנותרה, לא ישאו שוב איזה בן זוג, ורואים במניעה זו אות כבוד לנפטרים. וגם מתקוטטים עם ההורה על כך.

הענין מזכיר את המנהג הנורא והנפסד של אנשי הודו (עד לשנת תש"ח) שם ערכו "סוטי", שרפו חיה את האלמנה שנשארה, יחד עם גופת בעלה שזה עכשיו מת, כד שחלילה לא תשא עוד אדם אחר ובזה תפגום בכבוד בעלה הראשון. כך, צאצאים אלו המונעים את ההורה מלשאת שוב בן זוג פועלים ללא הגיון נורמאלי, ובניגוד להדרכת התורה. יש בזה אנוכיות. הם עצמם ממשיכים בחיי משפחה הנעימים והנוחים שלהם, וגוזרים על ההורה הנשאר חיי בודדות ועולם של תוהו וריק. ועושים אתם "ברוגז" עם ינשאו. ובאמת ע"י שמקשים על הוריהם, ושמונעים מהם מלקיים את רצונם, יש לצאצאים האלה עון כפיית טובה על כל השנים שההורים השקיעו בהם. והכל מתוך אנוכיות של "כבוד מדומה".

יש ללמוד מהתורה. אברהם, גם לעת זקנה, לא פסק מחיי משפחה והמשיך להיות "נותן ומשפיע". וכן חובה על האשה הנשארת אחרי מות בעלה, לְשַׁקֵּם שוב את חייה, ככל שניתן לה ביכולתה.